

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Бейн Э.С., Бурлакова М.К., Визель Т.Г. Восстановление речи у больных с афазией. – М., 1982.
2. Пайлозян Ж.А. Из опыта коррекционно-педагогической работы при афазии у многоязычных. //Дефектология. – М. - 2002. – # 6. – С. 82 – 84.
3. Пайлозян Ж.А. О роли микросоциального окружения в процессе нейропсихологической реабилитации пациентов с афазией.- //Медицинский вестник Эребуни.- Ер., 2011, #2 (46). - С. 37 - 40.
4. Столярова Л.Г. Афазия при мозговом инсульте. – М., 1973.
5. Цветкова Л.С. Нейропсихологическая реабилитация больных. Речь и интеллектуальная деятельность. – М., 1985.
6. Цветкова Л.С. Афазиология: современные проблемы и пути их решения. - М., 2010.

УДК 37.091.313.376

КРИТЕРІЇ І ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНОСТІ ІНТЕГРАТИВНИХ
МЕДИКО-ПСИХОЛОГІЧНИХ І ПЕДАГОГІЧНИХ ЗНАТЬ

Пахомова Н. Г.

кандидат педагогічних наук, доцент
Інститут корекційної педагогіки та психології
НПУ імені М.П.Драгоманова

У статті представлена необхідність інтеграції медико-психологічних та педагогічних знань в процесі фахової підготовки як основа формування кваліфікованих спеціалістів, визначені критерії та показники інтегративних знань.

В статті представлена необхідність інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань в процесі професійної підготовки як основа формування кваліфікованих спеціалістів, визначені критерії та показники інтегративних знань.

The article presents the necessity for the integration of medical, psychological and pedagogical knowledge in the process of professional training as a basis of qualified experts, the criteria and indicators of integrated knowledge.

Ключові слова: інтеграція, критерії, показники, професійна підготовка.

Ключевые слова: интеграция, критерии, показатели, профессиональная подготовка.

Keywords: integration, criteria, indicators, professional training.

У Державній національній програмі «Освіта. Україна XXI століття» одним із основних шляхів реформування освіти обрано забезпечення розвитку освітньої галузі на основі нових прогресивних концепцій, запровадження у навчальний процес сучасних педагогічних технологій та науково-методичних досягнень. Пріоритетними в освіті є нове ставлення до знань та інтелекту підростаючого покоління, кардинально нові підходи до інвестиційної політики в освітній сфері.

Зважаючи на те, що теорія і практика професійної освіти постійно знаходиться на стадії розробки та розвитку, в корекційній педагогіці і психології представлені чисельні дослідження, що висвітлюють актуальні питання удосконалення фахової підготовки та впровадження ефективних методів професійного навчання. У контексті проблем підготовки вчителів-дефектологів ґрунтовно розроблено теоретичні аспекти професійної компетентності корекційного педагога і спеціального психолога, визначено систему, зміст та ефективні шляхи удосконалення процесу навчання студентів за напрямом – корекційна освіта (І. Дмитрієва, І. Бех, В. Бондар, С. Конопляста, С. Миронова, Ю. Пінчук, Т. Сак, В. Синьов, Є. Синьова, Є. Соботович, В. Тарасун, Л. Фомічова, М. Шеремет, М. Ярмаченко та ін.), досліджено основні аспекти впровадження інтерактивних методів фахової підготовки (В. Бондар, О. Качуровська, Ю. Пінчук, В. Синьов, М. Шеремет та ін.). Однак, незважаючи на значну кількість наукових праць, поза увагою дослідників залишилося врахування інтеграції педагогічних, психологічних та медичних знань в процесі професійної підготовки дефектологів.

У зв'язку з цим, метою нашого дослідження є визначення критеріїв і показників інтеграції медико-психологічних і педагогічних складових професійної підготовки логопедів. Завданнями дослідження є: визначення критеріїв і виокремлення науково-обґрунтованих показників сформованості у майбутніх учителів-логопедів інтегративних медико-психологічних і педагогічних знань дисциплін професійно орієнтованого циклу у різних формах їх прояву, а також індивідуальних особливостей студентів, що виявляються у процесі інтегративного пізнання, вивчення змісту і функції складових компонентів, встановлення відношень і взаємозв'язків між ними.

Термін «інтеграція» походить від латинського «integratio» – повний, цілий. Новий тлумачний словник української мови пояснює цей термін, як об'єднання чого-небудь у єдине ціле [6]. «Енциклопедія освіти» визначає інтегративний підхід в освіті, як підхід, що веде до інтеграції змісту освіти, тобто доцільного об'єднання його елементів у цілісність, коли результатом інтегративного підходу в педагогіці можуть бути цілісні знання різних рівнів – цілісність знань про дійсність; про природу з тієї чи іншої освітньої галузі, предмета, курсу, розділу, теми [1].

Інтеграцію медико-психологічних і педагогічних складових професійної підготовки логопедів, в контексті нашого дослідження, ми розуміємо як динамічний, безперервний, суперечливий процес, який потребує прогностичного підходу, врахування мотивації та особливостей параметрів знань, виявлення специфіки їх структурування, предметних й інтегрованих знань та передбачає застосування адекватних змісту форм, методів, засобів навчання. Інтеграція педагогічних,

психологічних і медичних знань, як правило, пов'язана з узагальненням, ущільненням, концентрацією, які спричинені необхідністю покращення і полегшення зберігання, передачі, засвоєння і використання цих знань, а також з їх упорядкуванням, класифікацією, систематизацією, взаємопроникненням різних методів пізнання і моделюванням, відтворенням цілісності складно організованих об'єктів.

Багатовимірність і широкомасштабність феномена дослідження передбачає всебічний розгляд цього поліструктурного явища, що дозволяє повніше охарактеризувати фундаментальні і спеціальні знання, глибше осмислити їх властивості, визначити місце і призначення медичних, психологічних і педагогічних знань у цілісній системі інтегративних професійно-орієнтованих знань.

У науково-експериментальному дослідженні нами розроблені вихідні положення, які є основою для проектування системи критеріїв сформованості у логопедів інтегративної діяльності та їх показників:

- необхідність відповідності критеріїв та їх показників щодо структурних компонентів розробленої моделі інтегративного навчання;
- взаємодоповнюваність критеріїв, використаних для оцінки вираження різноманітних підсистем структури інтегративної діяльності;
- доцільність поєднання якісних і кількісних критеріїв, що дозволить найбільш об'єктивно оцінювати результати експериментальної роботи;
- упорядкування діагностичного інструментарію з метою мінімальної трудомісткості, енергоємності та можливості його використання не лише в умовах дослідно-експериментального дослідження, але й в природних умовах інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань в процесі фахової підготовки.

Критерії і показники сформованості інтеграційної діяльності майбутніх вчителів-логопедів повинні відповідати наступним вимогам: по-перше, вони мають бути впорядкованими в ієрархічну систему щоб відобразити послідовність вирішення завдань підготовки та її перспектив; по-друге, вони мають відображати специфіку інтегративного навчання в системі фахової підготовки; по-третє, вони мають бути наочними і доступними для розуміння всіма зацікавленими особами – викладачами, що беруть участь в експерименті, самими студентами або педагогами, що опановують засади інтеграційної діяльності.

Об'єктивне оцінювання сформованості інтегративних медико-психологічних і педагогічних знань набуває неабиякої значущості у створенні випереджаючих проектів корекційно-педагогічних явищ і процесів на основі їх внутрішньої єдності (діагностичний, реабілітаційний, корекційний та ін.). Такий підхід дає можливість уникнути суперечностей між елементами системи медико-психологічних і педагогічних знань, передбачити особливості їх взаємодії як виявлення різних якісних характеристик єдиного цілого, розробляти нові технології перетворення процесів і продуктів даної системи. Тому феномен інтеграції медико-психологічних і педагогічних складових професійної підготовки доцільно розглядати у вигляді моделі, в структурі якої логічно вирізнити *професійно-мотиваційний, теоретико-когнітивний, практично-діяльнiсний і корекційно-оцінний компоненти*, взаємодія котрих забезпечить створення цілісної епістемологічної системи і оптимальну інтегративну діяльність майбутніх учителів-логопедів в корекційно-освітньому просторі.

Пропонована структурна організація інтеграції медико-психологічних і педагогічних складових професійних знань була обумовлена пізнанням складного об'єкта – оточуючого світу як цілого, у тлумаченні якого виокремлюються якнайменше такі три аспекти: повнота і всебічне осягнення властивостей, сторін, зв'язків об'єкта пізнання; внутрішня обумовленість, яка визначає сутність і специфіку професійної діяльності; процес, що відбувається у певних ускладнених системах, зокрема корекційно-педагогічній. У зв'язку з цим процес інтегративного пізнання корекційно-педагогічної діяльності передбачає його осягнення у таких аспектах: бажання майбутнього логопеда оволодіти інтеграційними знаннями (професійно-мотиваційний компонент), мисленнєве відображення об'єкта пізнання у системній та інтеграційній цілісності (теоретико-когнітивний компонент); корекційно-педагогічна діяльність, яка забезпечує професійний і всебічний розвиток особистості та перетворення простору освіти (практико-діяльнiсний компонент); відтворення корекційно-педагогічної реальності, її людських смислів і цінностей (корекційно-оцінний компонент).

Виходячи з того, що майбутній вчитель-логопед є суб'єктом соціального простору і формується в ньому, феномен інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань доцільно розглядати в онтологічному зв'язку об'єктивних і суб'єктивних чинників на особистісному рівні життєдіяльності студентів, що дозволяє зрозуміти активність «внутрішніх» складників професійної підготовки в їх «зовнішньо» значущому смислі й увиявити шляхи проєкції загальної освіченості й медико-психологічні і педагогічні знання у сферу фахової діяльності. З позицій раціонального освоєння корекційно-педагогічний простір виступає об'єктом інтегративного пізнання, відповідно інтелектуальне відтворення медико-психологічних і педагогічних складових формує знання про об'єкт. Осягнення професійної діяльності характеризується зануренням суб'єкта у корекційний процес. Діяльнiсна форма пізнання передбачає встановлення зв'язку між суб'єктом і навколишньої дійсності при включенні особистості у різні види професійної діяльності. Саме навколишня дійсність виступає загальною основою інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань, їх єднання в цілісну систему за умов раціонального (логіко-понятійного) і діяльнiсного (практико-зорієнтованого) пізнання.

Сформованість медико-біологічних, клінічних, психологічних і педагогічних знань передбачає не тільки онтологічне опанування предметами професійно орієнтованого циклу, а й багатовимірне осягнення світу та його перетворення. Звідси інтеграція медико-психологічної і педагогічної складових професійної підготовки вчителів-логопедів становить процес цілісного освоєння інформації про корекційно-педагогічну діяльність, структурна організація якої визначається взаємодією професійно-мотиваційного, теоретико-когнітивного, практично-діяльнiсного і корекційно-оцінного компонентів інтегративного пізнання корекційного процесу, що забезпечує медико-біологічні, клінічні та психолого-педагогічні основи діагностичної, корекційної, реабілітаційної, профілактичної, консультативно-просвітницької та ін. діяльності.

У зв'язку з викладеним, вищезрозглянута єдність професійно-мотиваційних, теоретико-когнітивних, практично-діяльнісних і корекційно-оцінних дій виступає основою інтегративності цілісної системи професійних знань. Формування певного рівня інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань, передбачає наявність наступних якостей:

– професійно-мотиваційних, що передбачають бажання педагога оволодіти інтеграційними знаннями, як неодмінною складовою своєї професійної діяльності, а також прагнення педагога допомогти дитині в процесі логопедичної роботи;

– теоретико-когнітивних, що включають, *по-перше*, вміння аналізувати і оцінювати клініко-соматичні, психолого-педагогічні і корекційно-педагогічні явища з позицій інтеграційного підходу до власних професійних знань щодо організації діагностичної, корекційної, реабілітаційної, профілактичної, консультативно-просвітницької та ін. діяльності й особистісних якостей вихованців на основі врахування інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань в структурі освітнього процесу з урахуванням потенційних можливостей індивідуальності; *по-друге*, міцне засвоєння теоретичних засад інтеграції складових компонентів професійної підготовки, розуміння сутності комплексного корекційного впливу на людину, успішне оволодіння комплексом медико-біологічних, клінічних, психологічних і педагогічних знань і умінь, потрібних для практичної діяльності та успішності у процесі опанування курсів професійно орієнтованого циклу;

– практично-діяльнісних, що передбачають оволодіння педагогом методиками та технологіями використання інтеграційних знань у корекційній діяльності, що показує взаємозв'язок теоретичних й практичних основ медичних, психологічних і педагогічних знань на рівні умінь здійснювати діагностичну, корекційну, реабілітаційну, прогностичну, профілактичну, організаційно-управлінську, комунікативну, інформаційну, науково-дослідну, експериментальну та ін. роботу;

– корекційно-оцінних, що включають необхідні для корекційно-педагогічної і реабілітаційної діяльності та передбачувані самою специфікою гуманістично орієнтованої психолого-педагогічної парадигми уміння й навички аналізу перебігу корекційно-педагогічного процесу в усіх його часових та структурних характеристиках, а також уміння виявити найбільш значущі, ціннісні умови, фактори й засоби інтеграції медико-психологічних і педагогічних складових фахової підготовки, що впливають на формування професійного потенціалу особистості вчителя-логопеда, розкриття його духовно-сутнісних основ.

Таким чином, критеріальну базу дослідження склали чотири групи критеріїв: *професійно-мотиваційний, теоретико-когнітивний, практично-діяльнісний та корекційно-оцінний*. Для визначення вимог до системної цілісності знань студентів прогнозування результатів і змісту інтегрованого навчання, а також розкриття шляхів і визначення критеріїв сформованості досліджуваного феномена в умовах професійної підготовки вчителів-логопедів варто дати характеристику можливого складу його компонентів.

I. Професійно-мотиваційний критерій сформованості інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових професійної підготовки визначається нами як критерій мотиваційної готовності до інтеграції знань та найістотніший стимул набуття педагогом медико-біологічних, клінічних, психологічних і педагогічних знань, умінь й навичок. Він організовує усю навчальну діяльність, створює необхідний стрижень для інтеграції професійно-орієнтованих знань та особистісно-професійного самовираження.

Поняття «мотивація» у психологічному контексті означає систему різноманітних мотивів, які детермінують поведінку та діяльність людини [2]. Мотив — це те, що зумовлює прагнення людини до даної, а не до будь-якої іншої мети. Мотиви є необхідним компонентом діяльності людини.

Мотивацію, у контексті нашого дослідження, визначаємо як сукупність причин психологічного характеру, які пояснюють поведінку людини, та «визначають її основи, спрямованість та активність» [3, с 463]. Мотивацією до інтегративної діяльності, як й мотивацією професійної та будь якої іншої, виступає система уявлень і переконань, почуттів і переживань, цілісності та інтегративності мислення в яких виражаються матеріальні і духовні, природні і культурні потреби людини [1, с. 528]. Усвідомлення педагогом потреб в інтеграції знань, якими вони задовольняються, тобто реалізація потреб, утворює загальний механізм мотивування його професійної діяльності.

Формування мотивації до інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових професійної підготовки визначається нами як пізнавально-діялісна спрямованість. Навчально-пізнавальна мотивація сприяє інтеграції набутих знань і творчому розвитку майбутнього фахівця, заснована на заохоченні студентів до знайомства з нестандартним, інноваційним. Механізмом навчальної мотивації студентів та педагогів є формування цілісної структури цілей навчальної діяльності [5, с 60]. Пізнавальна мотивація забезпечує формування мотивації на ефективність корекційно-педагогічної діяльності, на практичне застосування інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань. Відтак формування та розвиток мотивів навчально-пізнавальної діяльності студентів з опанування ними інтегративними знаннями запускає механізм стимуляції до надбання високого рівня якостей та умінь у професійній діяльності та отримання практичного досвіду, як основи власної самореалізації.

З огляду на вищевикладені характеристики мотивації професійної діяльності нами виділені такі показники професійно-мотиваційного критерію сформованості інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових професійної підготовки: наявність гуманістично зорієнтованого спрямування як особистісної стратегії у професійній діяльності; розуміння необхідності та бажання оволодіти міцними знаннями з медико-біологічних, клінічних, психологічних і педагогічних дисциплін та практичними навичками інтегрування цих знань у професію (діагностичну, реабілітаційну, корекційну, консультативну, пропедевтичну та ін.) діяльність; професійна зацікавленість у оволодінні новітніми корекційними технологіями та методиками як основи успішності корекційної роботи та досягнення професійної компетентності.

II. Теоретико-когнітивний критерій окреслюється як базовий відносно всієї системи підготовки логопедів, характеризує рівень інтегративних знань студентів з медичної, психологічної та педагогічної галузей, які є цілісним відображенням у свідомості майбутнього вчителя-логопеда єдності складових явищ професійної діяльності. Даний

компонент виконує гносеологічну, світоглядну функції; його дії спрямовані на забезпечення інформації про відношення між суб'єктом і об'єктом інтегративного пізнання оточуючого світу, закономірності її розвитку та на реалізацію умінь оперувати цією інформацією у різних напрямках корекційно-педагогічної і консультативно-просвітницької діяльності. Визначений компонент проявляється у епістемологічній компетентності студентів і слугує критерієм їх гносеологічної обізнаності, здатності до інтегративного мислення, пошуку шляхів вирішення комплексних корекційно-педагогічних проблем, доведення теоретичних висновків, формулювання інтертеоретичних положень про розуміння і педагогічне осмислення сутності і складності будь-якого дефекту, його глибини, володіння методиками виявлення і діагностування, умінням спроектувати корекційно-реабілітаційні заходи відповідно до діагнозу і віку дитини, здатність прогнозувати адаптацію дитини в соціум, набувати медичної, психологічної і педагогічної компетентностями для подальшої професійної практичної діяльності, яка реалізується в різноманітних видах, інтегруючись з діяльністю представників інших професій.

Теоретико-когнітивна складова інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових професійної підготовки логопедів оцінюється за трьома провідними показниками: рівень сформованості теоретико-методологічних знань з інтегрованих курсів; рівень сформованості знань з окремих видів та технологій корекційної роботи (кількісна і якісна характеристики); рівень розвиненості інтегративного мислення студентів (майбутніх логопедів).

Вихідними позиціями для оцінки якості засвоєння інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових вибрані:

1) обсяг знань у вимірах навчальних програм інтегрованих курсів; 2) використання інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань під час розв'язання навчальних діагностичних, психолого-педагогічних, корекційно-реабілітаційних задач і дій.

III. Практично-діяльнісний критерій сформованості інтегративних медико-психологічних і педагогічних знань відповідатиме наступній – «діяльнісній» ланці формування професійної діяльності корекційного педагога з використанням фахових знань. Вона «відповідає» за наявність конкретних професійних умінь й навичок реалізації теоретичних знань у реаліях корекційного процесу

Характеристика сформованості інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових професійної підготовки за практично-діяльнісним критерієм стає логічним продовженням та доповненням загальної картини сформованості необхідних інтеграційних знань, умінь й навичок корекційної діяльності, вирішальним орієнтиром для логопедів, що здійснюють таку професійну підготовку, оскільки саме практично-діялісна активність студента (логопеда) дає найбільш повні та об'єктивні дані про стан сформованості та готовності до застосування інтегративних медико-психологічних і педагогічних знань у професійній діяльності. За даними досліджень В. Семиченко, процес реалізації педагогічної діяльності становить систему як наслідок інтегрування окремих педагогічних дій. Діяльність, відповідаючи високому рівню інтеграції, на думку вченого, здійснюється як єдине ціле: кожна дія вчителя є доцільним актом активності, а характер реалізації структурних елементів органічно вписується в систему діяльності загалом [4, с. 330-331].

Здатність належно виконувати певні дії, що заснована на доцільному використанні людиною набутих знань і навичок визначається у педагогічній науці однією з провідних категорій дидактики – умінням. Звідси, рівень виконання корекційно-педагогічної діяльності завжди пов'язаний із наявністю корекційно-педагогічних дій-умінь. У контексті нашого дослідження саме продуктивне корекційно-педагогічне спілкування є ознакою сформованості інтегративного мислення та поведінки логопеда, воно виявляє ступінь опанування логопедом основними нейропсихологічними, нейролінгвістичними, психолого-педагогічними і корекційними прийомами та методами організації корекційного навчально-виховного простору.

Таким чином, практично-діялісний критерій характеризує рівень сформованості інтегративних медико-психологічних і педагогічних знань, набутих у процесі навчально-педагогічної діяльності майбутнього логопеда, що проявляються у пошуку нових способів розвитку цілісності особистості на основі теоретико-пізнавальних (розумових корекційно-педагогічних), практико-пізнавальних і психомоторних дій у різних видах корекційної роботи, розробці нових технологій корекційно-реабілітаційного впливу і розвитку особистості дитини в цілому, формуванні у неї світогляду, бажання до співпраці, віру у власні сили та життєві перспективи. Даний компонент виконує такі функції: проєктивну, технологічну, вироблення навичок самоконтролю, об'єктивного співвідношення рівня розвиненості особистісних і професійних здатностей та умінь вчителя-логопеда, що забезпечують його готовність до корекційно-педагогічної діяльності у загальноосвітніх та спеціальних закладах.

Окреслені функції практично-діялісного критерію сформованості інтегративних медико-психологічних і педагогічних знань проявляються за наступними *показниками*: впровадження інтегративних медико-психологічних і педагогічних знань у практичну діяльність, активність використання на практиці інтегративних медико-психологічних і педагогічних знань, сформованість узагальнених інтегративних корекційно-педагогічних, сформованість психомоторних дії, готовність до організації та співпраці у корекційно-логопедичній діяльності, здатність передати інтегративні медико-психологічні і педагогічні знання, наявність індивідуально-творчого елементу у організації і проведенні корекційно-педагогічної діяльності.

IV. Корекційно-оцінний критерій сформованості інтегративних медико-психологічних і педагогічних знань пов'язаний з узагальнюючо-підсумковою діагностикою рівня сформованості необхідних інтегрованих знань, умінь та навичок студентів (логопедів), що складають сутність його професійної компетентності та світогляду педагога-гуманіста. Проявляється у сформованості оцінного ставлення майбутнього логопеда до корекційної діяльності, визначенні цінності професійної діяльності, її концептуальному осмисленні, інтерпретації її як соціокультурного феномену. Цей критерій виконує аксіологічну, акмеологічну та онтологічну функції, відображає структуру провідного гносеологічного поняття у педагогіці – ціннісного ставлення студента (логопеда) до корекційної діяльності і рефлексивний аналіз індивідуумом власної свідомості та того, що відбувається у його оточенні. Він спрямований на розкриття потенціалів студента, самовираження і самореалізацію його індивідуальних особливостей та забезпечує розвиток цінності особистості.

Вміння та бажання педагога аналізувати власну корекційну діяльність, прагнення виявляти в ній помилки та недоліки – стають необхідною та достатньою умовою для самостійного оперативного усунення, професійного зростання та

удосконалення. Відтак, розвиток рефлексивного інтегративного мислення є визначальним чинником усієї професійної діяльності.

Для якісної підготовки фахівця педагогічної професії (вчитель-логопед, вихователь дітей з вадами психофізичного розвитку тощо) до інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових професійної підготовки важливо враховувати вимоги професії та особистісні характеристики, що обумовлюють професійні якості та забезпечують ефективність усієї корекційно-педагогічної діяльності. Визначаємо три групи показників корекційно-ціннісного критерію:

- готовність до професійного самоаналізу інтегративності знань у корекційно-педагогічному процесу;
- здатність до рефлексії корекційно-педагогічної діяльності та прагнення до професійного саморозвитку (здатність до цілісності і повноти сприйняття корекційного процесу);
- обґрунтованість і розвиток ціннісного ставлення до особистості дитини (глибина розуміння сутності корекційної-педагогічного процесу – вбачається у осмисленні об'єктивної корекційної дійсності, взаємопроникненні корекційної-пізнавального універсуму і внутрішнього світу особистості).

Узагальнюючи викладене слід підкреслити, що наявність і єдність розглянутих структурних компонентів системи інтегративних медико-психологічних і педагогічних знань характеризують рівень теоретико-практичної підготовки, інтегративності мислення і загальної освіченості в цілому. Вони функціонально взаємопов'язані і визначають розвиток один одного. Запропонована система і структура інтегративних медико-психологічних і педагогічних знань може слугувати основою професійної підготовки логопеда, її спрямування на цілісний розвиток і саморозвиток особистості. Перспективність подальшого дослідження вбачаємо у розробці моделі інтеграції медико-психологічних і педагогічних складових професійної підготовки вчителів логопедів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Енциклопедія освіти / [Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень]. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Зимняя И. А. Педагогическая психология. – 2-е изд., доп., испр. и перер. / И. А. Зимняя – М.: Логос, 1999. – 384 с.
3. Немов Р.С. Психология: учеб. для суд. высш. пед. заведений : в 3 кн. / Р. С. Немов. – 5-е изд. – М.: Владос, 2005. – Кн. 1. Общие основы психологии. – 687 с.
4. Семиченко В. А. Психология педагогической деятельности : [навч. посіб.] / В. А. Семиченко. – К.: Вища шк., 2004. – 335 с.
5. Слепкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З. І. Слепкань. – К.: КПУ, 2000. – 210 с.
6. Новый тлумачний словник української мови : у трьох томах. – [вид. 2]. – К.: Аконіт, 2006. – Т. 1. – 793 с.

УДК: 376-056.264.015.311:74/75

ВПЛИВ ПРОДУКТИВНИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ НА РОЗВИТОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

Пінчук Ю.В.

кандидат педагогічних наук, доцент
Інститут корекційної педагогіки та психології
НПУ імені М.П.Драгоманова

У статті розкривається питання впливу образотворчої і конструктивної видів діяльності на психічний розвиток дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення і зокрема на розвиток мовлення.

В статтє раскрывается вопрос влияния изобразительной и конструктивной видов деятельности на психическое развитие детей дошкольного возраста с нарушениями речи и в частности на развитие речи.

The article shows the influence of visual and constructive activities on the mental development of preschool children with speech disorders and, in particular, on the development of speech.

Ключові слова: продуктивні види діяльності дошкільника з порушеннями мовлення, психічний розвиток дитини з порушеннями мовлення, розвиток мовлення дітей з ТПП.

Ключевые слова: продуктивные виды деятельности дошкольника с нарушениями речи, психическое развитие ребенка с нарушениями речи, развитие речи детей с ТНР.

Keywords: productive activities preschoolers with speech disorders, mental development of children with speech disorders, language development of children with speech disorders.

Зображувальна діяльність та конструювання відносяться до продуктивної діяльності дітей дошкільного віку. Результатом такої діяльності є створення дитиною певного продукту: малюнка, аплікації, ліплення; у конструюванні – будівлі тощо.

Моделюючи предмети оточуючого світу, діти здебільшого спираються на власний досвід, на власні уявлення про дійсність. Отже очевидним є той факт, що будь-який, створений ними художній образ, на відміну від сприймання реальних образів, є максимально суб'єктивним і залежить в першу чергу від особистісних якостей дитини.

Це відзначають у своїх дослідженнях відомі психологи і педагоги Б.Г. Ананьєв, Л.І. Божович, П.А. Венгер, Н.А. Ветлугіна, Л.С.Виготський, І.О. Грошенко, Д.Б. Ельконін, Т.С. Комарова, М.І. Лісіна, М.М. Подд'яков, Н.П. Сакуліна, В.А. Сухомлинський, Е.А. Флеріна та інші, які вивчали питання впливу продуктивних видів діяльності на всебічний розвиток